

2021-03-11
N2020/01231

Näringsdepartementet

Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.
Ombud:
advokaterna Therese Strömshed och
Madeleine Edqvist,
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 4291
203 14 Malmö

Ansökan om tillstånd enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln att utforska kontinentalsockeln i Östersjön

Regeringens beslut

Regeringen meddelar med stöd av 3 § lagen (1966:314) om kontinentalsockeln (KSL) tillstånd för Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. (bolaget) att utforska kontinentalsockeln i Östersjön inom det område som framgår av *bilagan*.

Tillståndet gäller i tre (3) år från och med dagen för beslutet.

Verksamheten ska utövas på det sätt som anges i detta beslut, i ansökan med bilagor och eventuella kompletteringar samt enligt vad bolaget i övrigt har åtagit sig i ärendet.

För tillståndet gäller följande villkor.

Information och samråd

1. Sjöfartsverket och Sveriges geologiska undersökning (SGU) ska informeras senast sex (6) veckor innan undersökningarna påbörjas om
– uppskattad arbetstid,
– position för undersökningarna, och
– kontaktppgifter till den enhet som utför undersökningarna.

Informationen ska lämnas till Sjöfartsverket via e-post ufs@sjofartsverket.se och till SGU via e-post sgu@sgu.se.

2. Samråd ska ske med Sjöfartsverket och Transportstyrelsen senast tre (3) veckor innan undersökningarna påbörjas om särskilt

sjösäkerhetshöjande åtgärder behöver vidtas när arbeten sker i närheten av sjötrafiktäta områden och farleder av riksintresse, djupvattenleder och trafiksepareringssystem.

Eventuella sjösäkerhetshöjande åtgärder ska bekostas av bolaget.

3. Kustbevakningen och Affärsverket svenska kraftnät ska senast två (2) veckor innan undersökningarna påbörjas informeras om
–tidpunkterna för arbetenas start och avslutande, och
–vilka åtgärder som avses utföras enligt tillståndet.

Utöver detta ska Kustbevakningen även få information om
–vilken metod som ska användas (släpad eller skrovmast utrustning), och
–vilka fartyg (med anropssignal) som används.

Information till Kustbevakningen lämnas via e-post till registrator@kustbevakningen.se (med angivande av Kustbevakningens dnr 2020-2782 i ärendemeningen) och till Affärsverket svenska kraftnät via e-post till registrator@svk.se.

4. Sveriges Fiskares Producentorganisation (SFPO), Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation (HKPO) samt Swedish Pelagic Federation Producers Organisation (SPF PO) ska fortlöpande hållas informerade om när och var undersökningarna kommer att utföras så att potentiell påverkan på fisket minimeras.

Skyddsåtgärder avseende tumlare

5. Vid hydroakustiska mätningar med sidoavsökande sonar och multistråleekolod ska ljudfrekvensen överstiga 200 kHz.
6. Undersökningar med seismisk utrustning får endast utföras under perioden från och med den 1 november till och med den 30 april.
7. Mjuk uppstart ska tillämpas innan seismisk utrustning (till exempel penetrerande ekolod) används.

Åtgärderna ovan ska vidtas på nytt vid uppstart efter avbrott längre än 40 minuter.

8. Innan tillståndet tas i anspråk ska bolaget till SGU redovisa närmare specifikationer av den utrustning som ska användas ombord, för att visa att villkoren i punkterna 5 och 7 kan efterlevas.
9. Om oexploderad ammunition eller andra stridsmedel påträffas ska dessa objekt undvikas. Kustbevakningen, Sjöfartsverket, Försvarmakten samt länsstyrelsen i närmast belägna län ska informeras.

Kulturmiljö och marinarkologi

10. Undersökningar ska vara utformade så att de kan utgöra underlag för prövning av eventuell kulturmiljöpåverkan.

Marinarkeologisk expertis ska anlitas vid utformning av undersökningarna samt för granskning av resultatet.

Uppgiftslämnande

11. Kopia av all insamlad geologisk och geoteknisk information från svenskt kontinentalsockelområde, såväl rådata som tolkningar och sammanställningar, ska tillställas SGU i format som myndigheten godkänner. Innan informationen översänds ska kontakt tas med SGU via e-post sgu@sgu.se.
12. Efter avslutade undersökningar ska uppgifter om havsdjup som erhållits vid undersökningarna rapporteras till Sjöfartsverket via rekommenderad post för uppdatering av djupdatabas och sjökort.

Utrustning, produkter med mera

13. Förlorad utrustning ska så långt som möjligt och rimligt återhämtas. Instrument eller annan utrustning får inte lämnas kvar efter undersökningstidens utgång.

Vid arbeten i vatten ska i första hand biologiskt nedbrytbara kemiska produkter användas. Nedskräpning i samband med arbetet får inte ske.

Erinringar

Regeringen erinrar om att tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter och

villkor för tillstånd enligt KSL, förutom vad gäller 15 c § KSL, utövas av SGU.

Bolaget erinras även om att det i säkerhetsskyddslagen (2018:585) finns bestämmelser om säkerhetsskyddsklassificering av uppgifter som rör säkerhetskänslig verksamhet.

Regeringen erinrar om att det även kan krävas andra tillstånd för utförande av de aktuella undersökningarna och därmed sammanhängande verksamhet.

Ärendet

Bolaget har ansökt om tillstånd enligt 3 § KSL att utforska kontinentalsockeln inom Sveriges ekonomiska zon i syfte att, tillsammans med det litauiska transmissionsnätetsföretaget Litgrid AB, anlägga en elanslutning mellan Polen och Litauen. Projektet – Harmony Link – innebär att ländernas elsystem knyts samman genom att starkströmskablar läggs ut mellan Polen och Litauen på Östersjöns botten.

Harmony Link ingår i ett större europeiskt samarbete för en integrerad elmarknad. EU-kommissionen har utnämnt projektet till ett s.k. project of common interest (PCI-projekt), dvs. ett gränsöverskridande infrastrukturprojekt som anses vara av stor betydelse för energimarknaden i minst två EU-medlemsstater och som bidrar till en ökad säkerhet i EU:s energiförsörjning.

Den aktuella ansökan avser undersökningar av havsbottenförhållandena inom ett område i svensk ekonomisk zon där starkströmskablar planeras att läggas ut. Undersökningarna ska utgöras av geofysiska undersökningar, geotekniska undersökningar och miljöundersökningar. Bolaget har uppgett att undersökningarna inte innefattar borrhning och sprängning.

Bolaget har i sin ansökan föreslagit villkor för ett tillstånd att utforska kontinentalsockeln. Bolaget har även föreslagit att tillståndet ska gälla i tre år.

Bolagets ansökan har remitterats till Affärsverket svenska kraftnät, Boverket, Försvarsmakten, Havs- och vattenmyndigheten, Kammarkollegiet, Kustbevakningen, Länsstyrelsen i Gotlands län, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, SGU, Sjöfartsverket, Statens energimyndighet, Statens historiska museer, Statens maritima och transporthistoriska museer, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, Transportstyrelsen,

Havs- och kustfiskarnas Producentorganisation, Sveriges Fiskares Producentorganisation samt Swedish Pelagic Federation Producers Organisation.

Kammarkollegiet och Statens historiska museer har avstått från att lämna synpunkter. Boverket, Naturvårdsverket, Statens energimyndighet, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut och Havs- och kustfiskarnas Producentorganisation har inga synpunkter. Försvarsmakten har inget att erinra i ärendet.

Affärsverket svenska kraftnät noterar att en likströmsförbindelse mellan Sverige och Litauen passerar inom det område där bottenundersökningen avses utföras. Likströmsförbindelsen, NordBalt, tillhör Affärsverket svenska kraftnät och Litgrid AB. Det i ansökan utpekade undersökningsområdet berör endast den del av förbindelsen som tillhör Litgrid AB. Affärsverket svenska kraftnät önskar bli informerade om verksamheten och åtgärder inom ramen för den planerade bottenundersökningen.

Havs- och vattenmyndigheten anser att tillstånd till sökt verksamhet kan lämnas. Det är av vikt att sökanden säkerställer att anlita en entreprenör genomför undersökningarna med de försiktighetsmått och skyddsåtgärder som anges i beslutet. En redovisning över på vilket sätt detta kommer att säkerställas bör därför lämnas till tillsynsmyndigheten innan arbetena påbörjas. Användandet av marina observatörer i syfte att upptäcka tumlare i närområdet av fartyget är en åtgärd som på egen hand har tveksam effekt eftersom en detektion är starkt väder- och ljusberoende, vilket innebär att det närmast skulle vara slumpmässigt om en individ observeras. Det är viktigare att genom tidsrestriktioner anpassa verksamheten till den för tumlarna minst olämpliga tiden på året. Geofysiska undersökningar bör inte få genomföras under tumlarnas reproduktionsperiod, från och med maj till och med oktober. Med hänsyn till tumlarnas känslighet anser Havs- och vattenmyndigheten därutöver att mjuk igångsättning alltid ska tillämpas då det är tekniskt möjligt. För det fall utrustningen inte kan använda mjuk igångsättning ska pingars användas som tillser att inga tumlare finns kvar inom det område där de kan påverkas negativt. När väl undersökningarna är igång kommer fartyget under aktiv geofysisk undersökning i sig själv utgöra en avskräckande enhet. Det är även viktigt att tillse att skyddsåtgärder i tillräcklig utsträckning vidtas inför varje uppstart av utrustningen.

Kustbevakningen anser att det inte är lämpligt att förena det sökta tillståndet med ett villkor om rapporteringsskyldighet vid utsläpp av olja, såsom bolaget har föreslagit i sin ansökan. Den i ansökningsbeskrivningen beskrivna verksamheten kan inte anses medföra en högre risk för utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen än annan sjögående verksamhet. Det bör föreskrivas ett villkor som innebär att Kustbevakningen i så god tid som möjligt, senast två veckor innan undersökningarna påbörjas, ska informeras om tidpunkterna för när arbetena påbörjas och avslutas, vilka åtgärder som avses utföras samt vilka fartyg som används. Information enligt detta villkor ska lämnas till Kustbevakningen via e-post till registrator@kustbevakningen.se med angivande av Kustbevakningens dnr 2020-2782 i e-postens ärendemening.

Länsstyrelsen i Gotlands län anför att undersökningsområdet ligger utanför Natura 2000-området Hoburgsbank och Midsjöbankarna, med närmaste punkt 36 kilometer från områdets gräns. Det finns ingen information om tumlarförekomst i området i nuläget. Enligt ansökan ska det genomföras flera bottenundersökningar med en ljudstyrka som kan påverka bullerkänsliga djur såsom tumlaren. Försiktighetsprincipen bör tillämpas och hänsyn bör tas till tumlare och andra bullerkänsliga djur i Östersjön, även utanför Natura 2000-området. Av den anledningen bör till exempel pingers eller mjuk igångsättning alltid användas när det finns skaderisk eller störningsrisk för bullerkänsliga djur.

Riksantikvarieämbetet instämmer i bolagets förslag att tillståndet ska villkoras med kravet att undersökningarna utformas på så sätt att de kan utgöra underlag för prövning av eventuell kulturmiljöpåverkan.

SGU anför i huvudsak följande. Undersökningarna omfattar inte borrhning och sprängning. Detta innebär enligt 3 a § KSL att bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken om miljöbedömning inte är tillämpliga i ärendet.

Utifrån de maringeologiska förhållandena finns det inget behov av att komplettera ansökningshandlingarna eller någon anledning att motsätta sig att de ansökta undersökningsarbetena beviljas. Den nordliga delen av undersökningskorridoren går in i ett område som på sjökortet markerats som dumpningsområde för ammunition. Sökanden bör därför förtydliga hur undersökningsarbetena ska utformas för att säkerställa hanteringen av eventuell oexploderad ammunition. Vid en prövning av om kraven i 2 kap. miljöbalken är uppfyllda, måste även redan pågående verksamheter i området

och kumulativa effekter beaktas. Detta gäller särskilt i aktuell del av Östersjön, där det redan bedrivs ett antal verksamheter, även i grannländernas ekonomiska zoner, samtidigt som fartygstrafiken är intensiv.

Sjöfartsverket har inga invändningar mot att tillstånd lämnas enligt ansökan under förutsättning att villkoret om när Sjöfartsverket ska informeras innan undersökningarna ändras till sex veckor innan undersökning påbörjas, för att säkerställa att internationell trafik hinner ta del av informationen.

Statens maritima och transporthistoriska museer påpekar att inom den del av svensk ekonomisk zon som berörs av den planerade undersökningen så har ingen systematisk inventering med avseende på kulturhistoriska lämningar genomförts. Förekomst av arkeologiska lämningar, till exempel stenåldersboplatser och fartygslämningar, kan identifieras vid analyser av den geofysiska karteringen samt vid planerade filmningar. Om kulturhistoriska lämningar eventuellt kan påverkas av den planerade undersökningen bör dessa dokumenteras och analyseras vidare för att i första hand avgöra om de är fornlämningar eller inte.

Transportstyrelsen har inget att invända mot att tillstånd medges. Transportstyrelsen välkomnar förslaget om att samråd om sjösäkerhetshöjande åtgärder ska ske med relevanta myndigheter.

Svenska Fiskares Producentorganisation understryker att undersökningarna bör göras på ett sådant sätt att de negativa miljöeffekterna minimeras genom användande av bästa möjliga teknik. Information till det svenska fiskets organisationer måste lämnas för att förekomma risker och att fiske inte i onödan hindras.

Swedish Pelagic Federation Producers Organisation har inga invändningar mot att tillstånd medges för det angivna området, men vill dock peka på att det är väsentligt att de undersökningar som behöver göras sker med så liten negativ inverkan för yrkesfisket som möjligt samt att det i god tid ges besked om tidpunkt för undersökningarna om fartygstrafik i området påverkas.

Bolaget har beretts tillfälle att yttra sig över remissvaren och anför i huvudsak följande.

SGU har efterfrågat ett förtydligande av hur undersökningsarbetena ska utformas för att säkerställa hanteringen av eventuell oexploderad

ammunition inom den nordliga delen av undersökningsområdet. Som en riskförebyggande åtgärd kommer samtliga platser där undersökningar ska utföras att inventeras med bland annat magnetometer för att undersöka förekomsten av oexploderad ammunition. Om sådan påträffas kommer detta att anmälas till myndigheterna i erforderlig ordning. Bolaget kommer inte att välja provtagningspunkter med CPT (spetstryckssondering) och vibrocorer i närheten av påträffad eller känd oexploderad ammunition och kommer också i övrigt att undvika verksamhet i närheten av sådana objekt.

Risken för kumulativa effekter får bedömas som försumbar med beaktande av verksamhetens tillfälliga karaktär, att undersökningarna utförs under några få dagar inom ett förhållandevis litet område, och att miljöpåverkan bedöms bli mycket begränsad.

För att påvisa att skyddsåtgärderna för tumlare kan efterlevas föreslås ett villkor med innebörden att bolaget ska redovisa till tillsynsmyndigheten att undersökningsfartyget har den utrustning som krävs för att villkoren ska kunna uppfyllas.

Vad gäller det Affärsverket svenska kraftnät har anfört föreslås ett villkor med innebörden att myndigheten ska få information om undersökningsarbetena.

Skälen för regeringens beslut

Regeringen får enligt 3 § KSL meddela tillstånd för annan än staten att genom geofysiska mätningar, borrhning eller på annat sätt utforska kontinentalsockeln och att utvinna naturtillgångar från denna. Ett tillstånd ska avse ett bestämt område och en viss tid.

Av 3 a § KSL framgår att vid prövning av tillstånd att utforska kontinentalsockeln tillämpas de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken och bestämmelserna om miljö kvalitetsnormer i 5 kap. 3–5 §§ miljöbalken.

Enligt 2 kap. 3 § miljöbalken ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför

skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet bästa möjliga teknik användas.

Enligt 4 § KSL ska ett tillstånd att utforska kontinentalsockeln förenas med de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt, såsom att skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter, främja en långsiktigt god hushållning med mark och vatten och andra resurser samt trygga säkerheten.

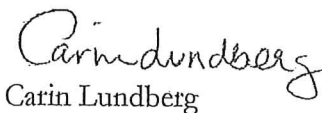
Av handlingarna i ärendet framgår att ingen av remissinstanserna motsätter sig den ansökta verksamheten eller att tillstånd ges. Flera föreslår dock justeringar av föreslagna villkor för beslutet.

Regeringen bedömer att de undersökningar som ansökan omfattar uppfyller de krav som ställs i KSL och 2 kap. miljöbalken, om tillståndet förenas med villkor. Utredningen i ärendet ger inte anledning att anta att någon miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken skulle överträdas. Mot bakgrund av det som flera remissinstanser påpekar angående behovet av att skydda Östersjöpopulationen av tumlare bedömer regeringen att villkor som syftar till att skydda tumlare bör ställas upp. Ansökan ska därför beviljas och tillståndet förenas med de villkor som anges under rubriken Regeringens beslut.

På regeringens vägnar

Ibrahim Baylan

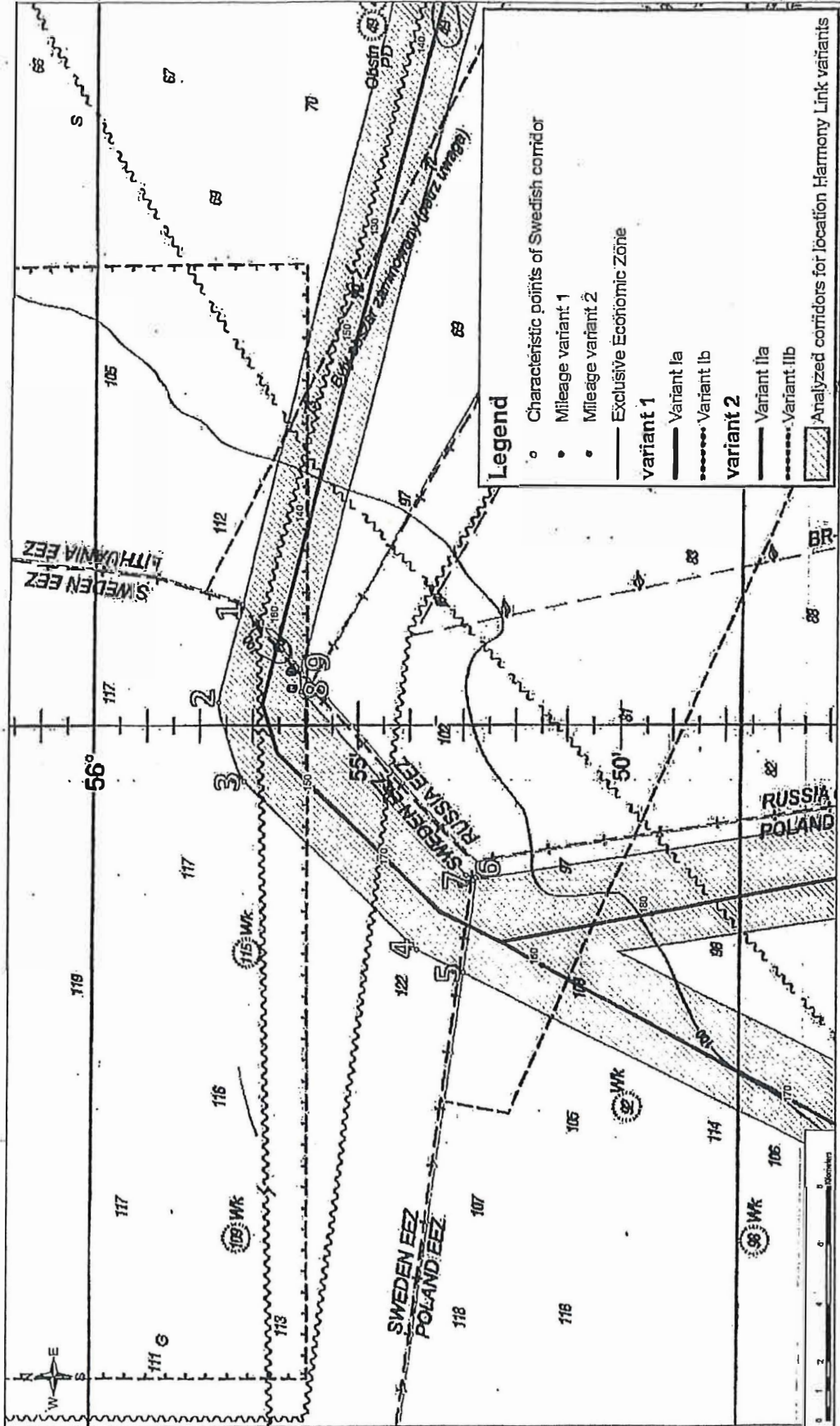

Carin Lundberg

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Justitiedepartementet/L4 och SSK
Utrikesdepartementet/EC, FMR och GA
Försvarsdepartementet/MFI, RS, SI och SUND
Finansdepartementet/BA
Miljödepartementet/ME
Kulturdepartementet/KL
Infrastrukturdepartementet/E STM, TM och US
Affärsverket svenska kraftnät
Boverket
Försvarsmakten
Havs- och vattenmyndigheten
Kammarkollegiet
Kustbevakningen
Länsstyrelsen i Gotlands län
Naturvårdsverket
Riksantikvarieämbetet
Sjöfartsverket
Statens energimyndighet
Statens historiska museer
Statens maritima och transporthistoriska museer
Sveriges geologiska undersökning
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut
Transportstyrelsen
Havs- och kustfiskarnas Producentorganisation (HKPO)
Sveriges Fiskares Producentorganisation (SFPO)
Swedish Pelagic Federation Producers Organisation (SPF PO)

Den planerade kabelsträckningen genom svensk ekonomisk zon visas i kartan (blå linje). Det streckade område visar den 3 km breda korridoren. Punkter 1-9 markerar hömen av undersökningsområdet. Koordinaterna är listade i tabellen nedan.

Koordinater för den planerade korridoren inom svensk ekonomisk zon är listade i tabellen nedan. Punkterna 1-9 representerar hörnen för undersökningsområde och dess placering visas på kartan ovan.

Punkt nr.	Nordlig koordinater	Östlig koordinater
1	55° 57' 14,372"	19° 03' 56,023"
2	55° 57' 40,053"	19° 00' 44,793"
3	55° 57' 11,375"	18° 58' 11,140"
4	55° 53' 53,857"	18° 52' 43,144"
5	55° 53' 02,137"	18° 51' 57,613"
6	55° 52' 49,104"	18° 55' 02,831"
7	55° 52' 59,369"	18° 55' 07,269"
8	55° 56' 07,220"	19° 01' 06,028"
9	55° 56' 08,212"	19° 01' 49,997"